

Agnieszka Radwan-Stefańska

DOKUMENTACJA BRZMIENIOWA I FORMY AUDIOPREZENTACJI ORGANÓW KOŚCIOŁÓW NA MAŁOPOLSKIM SZLAKU ARCHITEKTURY DREWNIANEJ

Celem projektu jest zarchiwizowanie brzmienia i prezentacja fonograficzna organów Małopolski, znajdujących się w świątyniach rzymskokatolickich, na tzw. Małopolskim Szlaku Architektury Drewnianej. Album płytowy, prezentujący brzmienie organów drewnianych świątyń Małopolski, wraz z książeczką redakcyjną, zawierającą opis świątyń i pomieszczonych w niej instrumentów muzycznych, będzie stanowił wysokiej klasy materiał promocyjny kultury muzycznej i architektonicznej oraz historii województwa małopolskiego. Podobny projekt jest realizowany od wielu lat na terenie Górnego Śląska. Radio Katowice przy współpracy z Kurią Metropolitalną w Katowicach oraz Katedrą Organów i Klawesynu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, dokumentuje brzmienie większości organów tamtego regionu, mających jakąkolwiek wartość historyczną i artystyczną. Powstało już kilkadziesiąt audycji radiowych oraz kilkanaście realizacji płytowych, wykorzystujących nagrany materiał muzyczny, utrwalony na organach świątyń województwa śląskiego. Celowe i uzasadnione jest zatem utwalenie brzmienia instrumentów wybrano małopolskiego instrumentarium organowego, stanowiącego wyposażenie drewnianych świątyń regionu krakowskiego. Do rejestracji wybrano wyłącznie instrumenty, które, według oceny autora, spełniają kryteria decydujące o ich wartości artystycznej, często posiadające kilkusetletnią historię, a ich obecny stan techniczny umożliwia wykonanie literatury organowej, odpowiadającej stylistyce poszczególnych organów.

Charakterystyka regionu

Rejon geograficzny zwany Małopolską powstał w XIII wieku jako „młodsza część państwa polskiego”. Stało się to na mocy statutu sukcesyjnego Bolesława Krzywoustego, który podzielił kraj pomiędzy swych synów. Obszar Małopolski rozciąga się od Karpat na południu, po Pilicę i Liwiec na północy. Jest obszarem, na którym przeważają góry, kotliny i wyżyny. Stolicą regionu jest Kraków. Historyczny krajobraz kulturowy

tej części Polski tworzą dwory, twierdze romańskie, pałace, opactwa, kościoły i cerkwie, położone na malowniczym szlaku architektoniczno-turystycznym regionu. Materiał do konstrukcji sporej części zabytkowych budowli, które wznoszono tu w minionych stuleciach, stanowiło drewno i w takiej postaci wiele zabytków architektury przetrwało do dziś. Drewniane kościoły, cerkwie i dwory znajdujące się na terenie obecnego województwa małopolskiego, wraz z wyposażeniem ich wnętrz, stanowią turystyczny i krajoznawczy szlak architektury drewnianej, wytyczony na tym obszarze Polski.

Najsukuteczniejszą „marką” i wizytówką regionu jest jego stolica. Kraków uznawany jest w świecie za kulturalne centrum Polski. Posiada renomę jednego z najatrakcyjniejszych turystycznie miast Europy. To właśnie przybywający do Krakowa turyści stanowią o sile jego atrakcyjności i popularności, co powinno znajdować skuteczniejsze wykorzystanie w promocji i rozwoju całego województwa. Mnogość zabytków, bardzo aktywnie działające środowiska naukowe i artystyczne, skupione na terenie Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa, stanowią o potencjale intelektualnym tego ośrodka i całego regionu.

Rys historyczny organów

Historia instrumentu muzycznego zwanego „organum”, na terenie Polski określane go wcześniej mianem „organu”, obecnie zaś organów, sięga czasów starożytnych. Konstruktorem ich prototypu był w III wieku przed Chrystusem aleksandryjczyk Ktesibios. Organy stanowiły przez kolejne stulecia jedną z najbardziej skomplikowanych i najdoskonalszych konstrukcji technicznych. Jako instrument muzyczny wspomagający śpiew wiernych podczas liturgii oraz uprawniony do samodzielnej gry, także w wymiarze artystycznym, organy znalazły swoje miejsce w kościołach obrządku rzymskiego już w II połowie VII wieku, za czasów papieża Witaliana (657–672). Obowiązujące współcześnie dokumenty kościelne, wydane przez Stolicę Apostolską oraz poszczególne episkopaty w ciągu XX wieku, poświęcone prawodawstwu liturgicznemu sankcjonują organy piszczałkowe jako główny instrument muzyczny, przynależny obrzędowości liturgicznej i paraliturgicznej Kościoła zachodniego. Literatura muzyczna czasów nowożytnych, przeznaczona do wykonywania na organach lub z udziałem organów, stanowi istotną część skarbcza dzieł muzyki czasów nowożytnych. Wielu kompozytorów europejskich, począwszy od XV wieku a skończywszy na czasach współczesnych, poświęciło swoją twórczą uwagę temu największemu spośród instrumentów muzycznych. Konstrukcja techniczna organów, ich estetyka brzmieniowa i kształt architektoniczny, ewoluowały w ciągu dziejów w ścisłym związku z przemianami zachodzącymi w rozwoju nauki, techniki i sztuki kolejnych epok. Wiele spośród instrumentów, zbudowanych szczególnie w okresie od XVII do XIX wieku, stanowi przykład najdoskonalszej myśli konstruktorskiej i sztuki dekoratorskiej swoich czasów. Pozostałe do czasów współczesnych instrumenty różnią się pomiędzy sobą konstrukcją i stylowością wyrazu brzmieniowego, świadcząc o preferencjach estetycznych danej epoki i miejsca ich powstania.

Świątynie zaliczone do Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej reprezentują budownictwo sakralne okresu od XVI do XVIII wieku. W tym czasie powstawały w nich również organy, których udział w liturgii był szczególnie przed Soborem Waty-

kańskim II istotnym elementem rytuałów i obrzędowości kościelnej. Choć świątynie nie zawsze zachowały się do współczesności, pod względem konstrukcji w całości w stanie pierwotnym, co dotyczy także ich wyposażenia, w większości przypadków stanowią reprezentatywne przykłady artystycznej i użytkowej kultury i sztuki sakralnej epoki i miejsca, w których powstały.

Organy w drewnianych kościołach Małopolski i rodzaj muzyki adekwatny do wykonywania na nich

Na terenie Małopolski znajduje się wiele przykładów wartościowego artystycznie budownictwa organowego różnych epok i stylów. Walory brzmieniowe wielu z tych instrumentów warte są utrwalenia na nośniku dźwiękowym, co umożliwia wysoce rozwinięta współcześnie technika zapisu dźwięku. Treść projektu stanowią wyłącznie instrumenty, znajdujące się w drewnianych kościołach Małopolski. Wartość artystyczna instrumentów niejednokrotnie unikatowość brzmienia poszczególnych głosów zachęcają do prezentacji owej bogatej palety dźwiękowej szerszemu gronu entuzjastów tego rodzaju sztuki. Kubatura świątyń, ich akustyka, czas powstania, a przede wszystkim gusta konstruktorów i potrzeby oraz zasobność finansowa lokalnych społeczności, którym świątynie drewniane miały służyć, determinowały rodzaj instrumentarium, zarówno pod względem wielkości poszczególnych egzemplarzy, jak i ich charakterystyki brzmieniowej. Pomimo iż w niektórych przypadkach instrumenty znajdujące się obecnie w drewnianych kościołach województwa małopolskiego nie zachowały pierwotnej formy konstrukcyjnej i dyspozycji głosów, łączy je fakt, iż swoim brzmieniem wypełniają wnętrza o podobnej kubaturze, warunkach akustycznych, a przede wszystkim tożsamej tradycji kulturowej i wartości artystycznej. Do rejestracji brzmieniowej wybrane zostały następujące instrumenty:

– W kościele św. Jana Chrzciciela w Orawce. Instrument pochodzi z początku XVIII wieku. Posiada jeden manual z tzw. krótką oktawą C-c³, mechaniczną trakturę gry i rejestrów, 9 głosów oraz urządzenie dodatkowe – tympan, naśladowający głos kotłów. Charakterystyczne cechy instrumentu (krótka oktawa, rodzaj dyspozycji głosów według założeń okresu baroku) wskazują na zachowanie znacznej części zabytkowej substancji brzmieniowej i konstrukcji instrumentu. Instrument ten wkrótce zostanie poddany generalnemu remontowi, co przywróci mu całkowitą sprawność techniczną i pełnię możliwości brzmieniowych. Organy te są najstarszym instrumentem, zachowanym w niemal pierwotnej jakości, spośród organów, umieszczonych w drewnianych kościołach Małopolski.

– W Sanktuarium Matki Boskiej Paczółtowskiej w Paczółtowicach znajduje się zabytkowy pozytyw barokowy z roku 1701. Oryginalnie posiadał krótką oktawę, która została przerobiona na chromatyczną (od E). Piszczalki prospektowe są oryginalne. Istnieje możliwość kalikowania ręcznego. Organy posiadają 9 głosów oraz dodatkowe rejestry, włączające efekty dźwiękowe: tympan i dzwonki. Przeprowadzona przed kilku laty rekonstrukcja instrumentu przywróciła mu autentyczność historycznego brzmienia i dekoracji snycerskiej.

– Kościół św. Michała Archanioła w Dębnie Podhalańskim. Znajduje się tu pozytyw szkatulny z przełomu XVII i XVIII wieku. Mianem pozytywu określa się niewielkie

organy, tzw. przenośne, które w przeciwieństwie do większych instrumentów, można ustawiać w różnych miejscach, dostosowując do bieżących potrzeb logistycznych. Pozytyw z Dębna stanowi jeden z najcenniejszych zabytków polskiego budownictwa instrumentów muzycznych epoki wczesnego baroku. Posiada jedną, niepełną klawiaturę manualową, obsługującą trzy głosy piszczałkowe. Dysponuje także oryginalnym, uruchamianym i obsługiwanym ręcznie systemem dostarczania powietrza do kanałów wiatrowych instrumentu. Po rekonstrukcji, która odbędzie się prawdopodobnie jeszcze w obecnym roku, będzie najwyższej klasy przykładem sztuki budowy organów, praktykowanej na ziemiach polskich w dawnych wiekach.

- Kościół św. Bartłomieja w Krakowie – Mogile pochodzi z XV wieku. Wewnątrz gotyckiego drewnianego kościoła znajdują się niewielkie organy, zbudowane prawdopodobnie przez uznanego organmistrza Antoniego Sapalskiego w 1868 roku. Pierwotnie instrument posiadał jeden, pięciogłosowy manual. Najprawdopodobniej w drugiej połowie lat dwudziestych XX wieku dobudowano do niego dwugłosową sekcję pedału. Obecnie instrument posiada 7 głosów, mechaniczną trakturę gry i rejestrow. Skala manualu: C-c³; sekcja pedału: C-c.
- Kościół Matki Boskiej Częstochowskiej w Zakopanem posiada instrument wybudowany w 1854 roku z inicjatywy księdza Józefa Stolarczyka – legendarnego pierwszego proboszcza zakopiańskiego. Instrument ten znajduje się obecnie w Kościelisku. Organy, które aktualnie są w kościele, zbudował w 1957 roku Joachim Schwarz z Gdańska. Posiadają 8 głosów, rozdzielonych pomiędzy dwie klawiatury ręczne i sekcję pedałow. Skala klawiatur: manualu: C-f³, pedał: C-d¹. Choć instrument został zbudowany w połowie ubiegłego stulecia, swoją stylistyką nawiązuje do budownictwa organowego wieków wcześniejszych.

Kolejność opisu poszczególnych instrumentów uwzględnia chronologię ich powstania. W ten sam sposób uporządkowany zostanie materiał muzyczny, prezentujący walory brzmieniowe organów, wymienionych powyżej pięciu świątyń. Przedstawione w krótkiej charakterystyce instrumenty posiadają obecnie elektryczne dmuchawy (z wyjątkiem pozytywu w Dębnie Podhalańskim), dostarczające w sposób równomierny powietrze do systemu wiatrowego. Oryginalnie powietrze było tłoczone do wszystkich instrumentów mechanicznie, przez tzw. kalikanta. Ta zmiana, wprowadzona do organów w II połowie XX wieku, jest najbardziej istotną ingerencją współczesnej techniki w historyczną materię większości z instrumentów.

Estetyka brzmienia poszczególnych instrumentów określała rodzaj muzyki przeznaczonej do rejestracji w danym miejscu. W ramach niniejszego projektu do prezentacji brzmienia organów drewnianych kościołów Małopolski wykorzystano następujące dzieła literatury organowej:

- muzyka polskiego renesansu, ze szczególnym uwzględnieniem utworów skomponowanych w XVI i XVII wieku w Krakowie (Mikołaja z Krakowa, zawartych w Tabulaturze Jana z Lublina oraz kompozycji zachowanych w Tabulaturze Klasztoru św. Ducha w Krakowie),
- dzieła mistrzów wczesnego baroku niemieckiego (Johann Pachelbel, Dietrich Buxtehude),
- dawna włoska muzyka organowa (Girolamo Frescobaldi, Giovanni Battista Fasolo).
- Muzyka wirginalistów angielskich (John Bull).

Wszystkie kompozycje stworzono w okresie, w którym intensywnie rozwijało się drewniane budownictwo sakralne na obszarze Małopolski, a w kościołach na terenie Polski powstawały pierwsze instrumenty organowe.

Etapy realizacji projektu

Pierwszym etapem realizacji zadania będzie uzyskanie akceptacji podjęcia go przez głównego realizatora oraz partnerów. Akceptacja wyrażona dla przedstawionego projektu przez Departament Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Turystyki Małopolskiego Urzędu Marszałkowskiego będzie jednoznaczna z deklaracją o jego finansowaniu. Podobnie udział poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, właściwych dla miejsc realizacji nagrań, stanie się gwarantem ich uczestnictwa finansowego lub organizacyjnego w przygotowywanym projekcie. Finansowanie i współfinansowanie projektu oznacza pokrycie kosztów realizacji i montażu nagrania oraz ewentualnej jego edycji i promocji, a także zapewnienie środków finansowych na uprzednie korekty instrumentów, niezbędne do poprawienia ich stanu technicznego i jakości brzmienia. Niemniej istotnym etapem w przygotowaniu realizacji projektu będzie kwerenda w instrumentarium organowym drewnianych świątyń Małopolski. Liczba instrumentów wybranych do nagrania wyznaczy bowiem koszt całego przedsięwzięcia oraz zlokalizuje działania w określonych administracyjnie miejscach. Według założeń projektu nagranie zostanie dokonane w pięciu kościołach, na pięciu organach w nich umieszczonych. Po wyborze instrumentów konieczna będzie wizyta przedstawiciela głównego realizatora projektu u gospodarzy poszczególnych świątyń celem uzyskania zgody na nagranie i omówienia warunków współpracy. Pomocne w tej części projektu stanie się uzyskanie „Imprimatur” od Kurii Metropolitalnej Krakowskiej oraz list intencyjny jej wikariusza generalnego lub kanclerza, zawierający aprobatę instancji zwierzchniej archidiecezji dla realizacji projektu. Po tych ustaleniach do pracy przystąpi fachowiec w dziedzinie naprawy i strojenia organów, który przywróci instrumentom pełnię funkcjonalności. Wykonawca muzyki przedstawionej w nagraniach wybierze formy organowe, adekwatne do kolejnych organów i możliwe do wykonania na poszczególnych instrumentach. W konsekwencji tych działań ekipa realizatorów dźwięku zarejestruje na nośniku cyfrowym wybraną muzykę w wyznaczonych miejscach. W tym samym czasie powstanie komentarz merytoryczny do prezentowanych dzieł, a przede wszystkim tekst związany z historią i charakterystyką świątyń oraz instrumentów w nich umieszczonych.

Zrealizowany materiał dźwiękowy wraz z komentarzem w formie pisanej będzie podzielony na trzydziestominutowe audycje i przekazany zainteresowanym rozgłośnikom radiowym do emisji. Zasady przekazania materiału mediom radiowym i wyznaczenie pól jego eksploatacji będą treścią ustaleń pomiędzy realizatorem projektu – właścicielem nagrania, a dysponentami anten. Optymalnym wariantem byłoby dokonanie zapłaty przez rozgłośnię za przekazany do dyspozycji materiał. Sytuacja taka umożliwiłaby częściową rekompensatę poniesionych przez realizatora projektu kosztów. Wiadomo jednak, iż publiczne rozgłoszenie radiowe, w wypadku emisji tzw. materiałów niekomercyjnych, do których niewątpliwie należy przeważająca część muzyki klasycznej, podpisują z partnerami projektów najchętniej umowy w formie barterowej, polegają-

cej na wzajemnej wymianie usług. W rzeczonym wypadku materiał dostarczony nieodpłatnie rozgłośniom mógłby być rekompensowany przez nie kampanią promocyjną na rzecz organizatora projektu. Może ona dotyczyć promocji walorów turystycznych lub kulturowych województwa, szczególnie związanych z ideą projektu (Małopolski Szlak Architektury Drewnianej). Radio Kraków może informować nieodpłatnie o możliwościach i warunkach zwiedzania zabytków Małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej w okresie letnim, które na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego przygotowuje w bieżącym roku Małopolska Organizacja Turystyczna. Program II Polskiego Radia mógłby z kolei anonsować koncerty muzyki organowej i kameralnej odbywające się w miesiącach letnich w drewnianych zabytkach Małopolski. W wypadku wydania płytowego (dwupłytowy album zawierający w sumie około 120 minut muzyki wraz z kilkunastostronicową książeczką płytową – tzw. bookletem) istotnym elementem powodzenia idei stanie się sprawna i skuteczna dystrybucja wydania przez jego właściciela (Małopolski Urząd Marszałkowski) oraz producenta (wytwórnia fonograficzna). Dla władz wojewódzkich oraz poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego materiał wydawniczy będzie stanowił godną formę promocji zarówno tradycji, kultury architektonicznej i muzycznej województwa, jak i danego jego regionu. Dla wytwórni fonograficznej stanie się natomiast unikatową pozycją w katalogu wydawniczym, prezentującą kolejne dzieła literatury muzycznej oraz cenne zabytki polskiego instrumentarium. Nie wyklucza się możliwości zorganizowania w miejscach, w których dokonano realizacji fonograficznej, koncertów promujących wydawnictwo. Możliwość zakupu przez słuchaczy przy tej okazji płyty w tzw. cenie promocyjnej będzie elementem dopełniającym uczestnictwo melomanów i turystów w koncertach.

Realizatorzy i partnerzy projektu

Według koncepcji autora realizatorem projektu powinien zostać Departament Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Turystyki Małopolskiego Urzędu Marszałkowskiego. Wszystkie bowiem świątynie, w których będą zrealizowane nagrania, znajdują się na terenie województwa małopolskiego. Utrwalenie brzmienia wartościowych historycznie i artystycznie organów małopolskich świątyń stanowi element mecenatu województwa małopolskiego nad zasobami kulturowymi jego terenu administracyjnego. Do uczestnictwa w projekcie zaproszone zostaną również powiaty, gminy lub sołectwa, na których terenie znajdują się poszczególne kościoły, a w nich instrumenty godne dokumentacji brzmieniowej i późniejszej prezentacji medialnej i wydawniczej. W całości projekt będzie koordynowany przez jedną jednostkę organizacyjną, nadrzędną dla wszystkich miejsc jego realizacji. Realizator będzie korzystał z uczestnictwa partnerów zadania. Pierwszym z nich zostanie profesjonalna wytwórnia fonograficzna, dysponująca fachową kadrą realizatorów dźwięków, montażyistów i edytorów oraz wysokiej klasy sprzętem nagraniowym, który umożliwi realizację i ewentualne wydanie nagrania na poziomie odpowiadającym współczesnym światowym standardom w tej dziedzinie. Do udziału w projekcie zostanie zaproszone Radio Kraków, którego zasięg obejmuje teren województwa małopolskiego, a misyjność rozgłośni obliuguje nadawcę publicznego do uczestnictwa w projektach dotyczących kultury narodowej. Niewątpliwie zainteresowa-

nie zrealizowanym materiałem wykaże Program II Polskiego Radia, na którego antenie od kilku lat są prezentowane audycje muzyczne, ujęte w cykl Organy Polskich Świątyń. Zaistnienie w radiowym eterze brzmienia instrumentów organowych Małopolski stworzy możliwość zapoznania z ich walorami znacznie szerszemu gronu odbiorców niż osoby mające okazję wysłuchania programów przygotowanych przez rozgłośnię regionalną lub mogące uczestniczyć „na żywo” w sporadycznie organizowanych koncertach prezentujących brzmienie poszczególnych instrumentów.

Niewątpliwie, fachowość i rzetelność poziomu wykonawczego rejestrowanej dla celów projektu muzyki organowej stanowi o jakości i poziomie merytorycznym materiału fonograficznego. Czyni z artysty muzyka kolejnego, ważnego partnera zadania, współdecydującego o wartości artystycznej wykonanej literatury muzycznej. Zarówno audycje radiowe, poświęcone przedmiotowemu zagadnieniu, jak i praca redakcyjna przy powstawaniu wydawnictwa fonograficznego wymagają opisu merytorycznego zawartych w nagraniu treści. Komentarz słowny będzie dotyczył zarówno krótkiej charakterystyki literatury muzycznej, zawartej w nagraniu, jak i w szerszym zakresie będzie opisem prezentowanego instrumentarium. Charakterystyki utworu dokona sam wykonawca muzyki, natomiast autorem komentarza dotyczącego poszczególnych instrumentów będzie organmistrz – fachowiec w dziedzinie historii i budowy organów. Tym samym staje się on kolejnym partnerem uczestniczącym w projekcie. Jego rola nie ograniczy się wyłącznie do pracy teoretycznej. Obecność korektora będzie niezbędna w każdym miejscu nagrania, przed rozpoczęciem zapisu i w trakcie jego trwania. Należy bowiem przypuszczać, iż stan techniczny i brzmieniowy instrumentów, bez uprzedniej ingerencji fachowca, nie zawsze pozwoli na dokonanie nagrania. Możliwy jest udział jednostek samorządu terytorialnego w przygotowaniu edycji. Booklet wydawniczy może zawierać materiał promocyjny dotyczący województwa małopolskiego, przygotowany przez Departament Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Turystyki lub Departament Promocji Urzędu Marszałkowskiego. Ponadto poszczególne powiaty, gminy lub sołectwa, na których terenie znajdują się świątynie, a w nich organy, przedstawione w wydawnictwie, również mogą dokonać swojej prezentacji na stronach książeczki płytowej.

Kosztorys i planowane źródła finansowania

Finansowanie niniejszego projektu obejmuje opisane poniżej etapy przygotowania i realizacji. W celu rozpoczęcia działań związanych z przygotowaniem projektu należy uzyskać gwarancję zapewnienia środków finansowych na realizację i prace redakcyjne przy nagraniu literatury organowej na poszczególnych instrumentach. To bowiem zadanie stanowi zasadniczą treść przedsięwzięcia. Zgodnie z obowiązującym kosztorysem renomowanej polskiej wytwórni fonograficznej, doświadczonej w nagraniach i produkcji płytowej w dziedzinie muzyki klasycznej, w tym także organowej, w powyższym celu należy wyasygnować kwotę około 15 000 złotych. Pozwoli ona na dokonanie nagrań w pięciu miejscach, późniejszy ich montaż oraz wyprodukowanie tzw. taśmy matki (*master*), zawierającej materiał muzyczny, nadający się do emisji radiowej oraz produkcji płytowej. Mając pozytywną decyzję o sfinansowaniu głównej części zadania, można rozpocząć prace przygotowawcze, które również wymagają nakładów finansowych.

Koszt przygotowania do nagrania pięciu instrumentów to suma około 5000–7000 złotych. Nie bez znaczenia pozostaje zaplanowanie w kosztorysie wynagrodzenia dla wykonawcy muzyki, prezentowanej w nagraniu. Jego wysokość liczona jest względem ilości minut muzyki, otrzymanej po ostatecznej selekcji i montażu cyfrowego, powstałego docelowo materiału. Należy przypuszczać, iż czas przeznaczony dla prezentacji każdego instrumentu wyniesie około 30 minut, czyli otrzymany docelowo materiał dźwiękowy stanowił będzie 2,5 godziny muzyki. Honorarium dla wykonawcy, według obowiązujących obecnie najniższych stawek, wyniesie około 4000 złotych. Projekt zakłada, iż nagrania w poszczególnych miejscach będą możliwe do dokonania nieodpłatnie, tzn. gospodarze świątyn zechcą potraktować przedstawioną ideę jako formę misji publicznej oraz promocji instrumentu i jednocześnie świątyni, w której znajdują się interesujące autora organy. Kolejnym etapem finansowania będzie ewentualna produkcja płyt kompaktowych w nakładzie 1000 sztuk. Ten koszt szacowany jest na sumę około 10 000 złotych. Oprócz produkcji płyt kompaktowych, koszt tej części projektu zawiera również wydanie bookletu i wszystkich druków przynależnych płycie kompaktowej, wraz z ich projektami graficznymi oraz tłumaczeniami tekstów na język angielski i niemiecki. Do powyższych punktów kosztorysu należy doliczyć koszty organizacyjne, polegające na konieczności zakwaterowania w pięciu różnych miejscach ekipy realizatorskiej (około 3000 złotych dla dwóch osób). W tym punkcie kosztorysu możliwy jest udział jednostek samorządu terytorialnego, na których terenie dokonywane są nagrania. Sfinansowanie i zabezpieczenie logistyki działań w poszczególnych miejscach pozwoli zmniejszyć wydatki realizatora projektu, poniesione na jego przeprowadzenie. Całościowy koszt zadania wyniesie około 30 000 złotych. Powyższa kalkulacja nie uwzględnia kosztów działań promocyjnych i dystrybucyjnych, związanych z wyprodukowanym nagraniem. Te koszty wpisują się w całość procesów dystrybucji nagrań, dotyczących wszystkich wydawnictw fonograficznych wybranej do współpracy wytwórni, których część stanowią. Nie są liczone także opłaty ZAIKS-u za nagrane kompozycje organowe, gdyż utrwalona muzyka, z racji odległości czasowej, w której powstała, nie podlega już ochronie przez prawo autorskie. Częściowa rekompensata poniesionych na realizację projektu kosztów może nastąpić na skutek umowy zawartej pomiędzy właścicielem projektu a wytwórnią fonograficzną. Warunki podziału zysku, osiągniętego ze sprzedaży płyt, zarówno w dystrybucji sieciowej, jak i przy okazji koncertów zorganizowanych w miejscach nagrań, będą określone w odrębnej umowie lub zawarte w umowie o współpracę w realizacji projektu pomiędzy władzami województwa małopolskiego a wytwórnią fonograficzną. Podobnie można liczyć na wpływy finansowe na rzecz dysponenta nagrania, według określonych stawek, za emisje radiowe materiału. Jednostki samorządu terytorialnego, które zechcą umieścić swoje materiały promocyjne w wydawnictwie płytowym, mogą również częściowo partycypować w kosztach wydawniczych. W całości należy przypuszczać, iż zyski ze sprzedaży płyt CD, wpływów z użyczenia powierzchni reklamowej w książce płytowej oraz być może z emisji radiowych, nie pokryją w całości poniesionych kosztów realizacji projektu. Niemniej jednak zrekompensują je w wysokości przynajmniej połowy poniesionych nakładów.

BIBLIOGRAFIA

- Berwaldt J., *Muzyka w Kościele katolickim w polskiej przeszłości i terażniejszości*, (w:) *Muzyka religijna w Polsce, Materiały i studia*, t. 10, Warszawa 1988.
- Chwałek J., *Budowa organów*, Warszawa 1971.
- Filaber A., *Prawodawstwo muzyki liturgicznej*, Warszawa 1997.
- Hinz E., *Zarys historii muzyki kościelnej*, Pelplin 2000.
- Kosz St., *Brzmienia Śląskich organów ciąg dalszy*, „Ruch Muzyczny”, Warszawa 2007, nr 21.
- Małopolski Urząd Marszałkowski, *Formularz oferty do otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w dziedzinie kultury w 2009 r. pn. „MECENAT MAŁOPOLSKI”*, Kraków 2009.
- Romanowska E., *Książki o Małopolsce: bibliografia 2004*, Kraków 2006.
- Przewodnik: Szlak Architektury Drewnianej*.
- Wytwórnia Fonograficzna DUX, *Kalkulacja kosztów realizacji nagrania i wydania płytowego*, Warszawa 2009.
- Wywiad autorski z dyrektorem Małopolskiej Organizacji Turystycznej Pawłem Mierniczakiem, Kraków 2009.
- Wywiad autorski z o. Cyprianem, proboszczem parafii w Krakowie–Mogile, Kraków 2009.
- Wywiad autorski z organmistrzem Lechem Skoczyłsem, Kraków 2009.
- Wywiad autorski z Księdzem Józefem Milianem – proboszczem kościoła św. Michała Archanioła w Dębnie Podhalańskim, Dębno 2009.
- Żmigrodzka Z., *Organy Polskich Świątyń*, Program II Polskiego Radia – 13 kwietnia 2009 – Warszawa 2009.

SUMMARY

This project aims to record sounds of pipe organ music performed on instruments from Roman-Catholic churches, which lie on the Malopolska Wooden Architecture Route.

This historical region is characterized by the five pipe organs chosen because of their artistic value, performance possibility and preferable stylistics. This work contains single stages of the completion of the project including: foreseen project managers, business partners, business plan and funding/ financing sources as well as foreseen sponsors.

The album together with the book give an insight into pipe organs of wooden churches. This is a high quality promotional reference about cultural, architectural and historical aspects of the Malopolska.